

İSTATİSTİKİ VERİLERLE VERGİ MAHKEMELERİNİN VERGİ UYUŞMAZLIKLARININ ÇÖZÜMÜNDE ETKİNLİĞİ

Mutlu YORULDU*

Öz

Vergiler, devletlerin en önemli finansman kaynaklarından biri olan ve devletlerin kamusal hizmetlerini devam ettirebilmesi için egemenlik gücünü kullanarak vatandaşlarından cebren ve karşılıksız aldığı parasal değerlerdir. Devletler mükelleflerden vergileri tahsil ederken belli başlı sorunlarla karşılaşabilmektedir. Bu sorunlar mükellef tarafından olabildiği gibi devletin yetkili organları tarafından da meydana gelebilmektedir. Vergilendirme sırasında meydana gelen sorunlar literatürde vergi uyumsuzlukları olarak tanımlanmaktadır. Vergi uyumsuzlukları devlet ile mükellef arasında verginin tarh, tebliğ, tahakkuk, tahsil ve ceza kesme işlemlerinden dolayı meydana gelen anlaşmazlıklardır. Bu anlaşmazlıklar idari (barışçıl) yollarla olabildiği gibi yargısal yollarla da çözüme kavuşturulabilmektedir. Bu çalışmada vergi uyumsuzluklarının yargısal çözüm yollarından olan Vergi Mahkemelerinin etkinliği istatistiki verilerle değerlendirilmektedir. Çalışmada belge ve mevzuat taraması yapılarak bilgi toplandığından, nitel araştırma yöntemlerinden dokümantasyon analizi kullanılmıştır. Yapılan araştırma neticesinde Vergi Mahkemelerinin vergi uyumsuzluklarının çözümünde etkin oldukları fakat birtakım düzenlemelerle yetki ve görev alanlarına ilişkin performanslarının daha da artırılabilceği tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Vergi, Vergi Mahkemeleri, Vergi Uyuşmazlıkları, Yargısal Çözüm

* Dr. Öğr. Üyesi. Balıkesir Üniversitesi, İİBF, Maliye Bölümü.
mutlu.yoruldu@balikesir.edu.tr, ORCID: 0000-0002-1010-2938. Balıkesir, Türkiye.

EFFICIENCY OF TAX COURTS IN RESOLVING TAX DISPUTES WITH STATISTICAL DATA

Abstract

Taxes are one of the most important financial sources of states. These are the monetary values that states receive from their citizens by force and without compensation, using their sovereign power, to continue their public services. States may encounter certain problems when collecting taxes from taxpayers. These problems may be caused by the taxpayer or by the authorized bodies of the state. Problems occurring during taxation are defined as tax disputes in the literature. Tax disputes are disagreements between the state and the taxpayer due to the tax assessment, notification, accrual, collection and penalty imposition processes. These disputes can be resolved by administrative (peaceful) means or by judicial means. In this study, the effectiveness of Tax Courts, one of the judicial resolution methods of tax disputes, is evaluated with statistical data. In the study, information was collected by scanning documents and legislation and documentation analysis, one of the qualitative research methods, was used. As a result, it has been determined that Tax Courts are effective in resolving tax disputes, but their performance regarding their jurisdiction and duties can be further increased with some regulations.

Keywords: Tax, Tax Courts, Tax Disputes, Judicial Resolution

1. GİRİŞ

Vergi devletin en önemli finansal kaynağıdır. Vergi alacaklısı idarenin ve vergi borçlusu kişilerin, vergi mevzuatınca belirlenmiş olan yetki, ödev ve sorumluluklarının dışına çıkmaları, vergi çatışmasını doğurabilmektedir. Vergilendirme kaynaklı söz konusu çatışma hali ise vergi uyuşmazlığı olarak tanımlanmaktadır. Başka bir tanımlama ile vergi uyuşmazlığı, vergilendirme

işleminde yetki, konu, şekil, sebep ve amaç unsurları bakımından hukuka aykırılığın bulunması sonucu ortaya çıkan anlaşmazlık halidir (Pazarlıoğlu, 2010: 4). Vergi mükellefi olan vatandaş, vergiyi hiç ödememek ya da olması gerekenden daha az miktarda ödemek isterken, vergi alacaklısı olan idare ise vergiyi tam ve zamanında almayı amaçlamaktadır. Bu sebeple uyuşmazlıklar yaşanabilmekte ve uyuşmazlık idari aşamada çözüme kavuşturulamadığı takdirde, çözüm yargı yollarında aranmaktadır (Özdemir ve Arslaner, 2017: 323).

Farklı sebeplerden kaynaklanabilen vergi uyuşmazlıkları ortaya çıktığında, vergi mükellefleri uyuşmazlığın çözümü için idari veya yargısal çözüm yollarına başvurabilmektedir. Verginin ödenmemesi, düşük matrah beyanları, hatalı vergi tarhiyatları, vergilendirme işleminin hukuka ve kanuna aykırılığı ve vergi incelemeleri vergi uyuşmazlıklarının kaynağına örnek verilebilir. Anayasanın 125'inci maddesinde "idarenin her türlü eylem ve işlemlerine karşı yargı yolunun açık" olduğu düzenlenmiştir. Vergilendirme işlemi de niteliği gereği idari bir işlem olduğundan yargı yolu açıktır.

Çağdaş vergi sistemlerinde vergiler, çoğunlukla vergi mükelleflerinin beyan ettikleri matrahlar üzerinden alınmaktadır. Bazen idare sadece bu beyanlarla yetinmeyerek, vergi mükelleflerinin beyanının gerçeğe uygun olup olmadığını, vergi incelemesi yaparak araştırabilmekte ve denetleyebilmektedir. Vergi uyuşmazlığının çözüm yolu olarak yargı mekanizmasına başvurulduğunda ise yargı, vergi yükümlülüğünün doğmasından başlayarak her türlü biçimsel ve parasal yükümlülüklerin vergi mevzuatına ve kanunlarına uygun şekilde yerine getirilip getirilmediğinin araştırmasını re'sen araştırma ve delil serbestisi ilkeleri çerçevesinde yaptıktan sonra kararını vermektedir. Bu karar, vergi idaresi ve mükelleflerin lehine veyahut aleyhine olabilmektedir (Armağan, 2009: 204-205). Vergi hukukunun uygulanmasında vergi idaresi ile vergi mükellefi arasında ortaya çıkan uyuşmazlıklar vergi davasının konusunu oluşturur. Diğer bir ifadeyle, Vergi

Usul Kanunu'nun uygulanmasından kaynaklanan uyuşmazlıklar, vergi davasının konusunu oluşturabilmektedir (Gözler ve Demir, 2015: 29). Vergi davalarının artma eğilimi göstermesi ve dolayısıyla vergi yargısının iş yükünün artmasının birtakım sebepleri bulunmaktadır. Vergi mevzuatının, sürekli güncellenmesi sebebiyle anlaşılabilirliğinin zorlaşması, vergi borçlusu kişilerde vergi bilincinin az olması, gelenek haline gelen vergi affı uygulamaları ve mükelleflerde bunun beklenti haline gelmesiyle yükümlülüklerin aksatılması ve idari aşamada uyuşmazlık konusunun çözüme kavuşturulamamış olması, bu sebeplerin en önemlileridir (Aka, 2009: 2).

Vergi uyuşmazlıkları ile ilgili davaların hangi mahkemelerde ve hangi usul kurallarına uyularak açılacağına bilinmesi, gerek vergilendirmenin taraflarının gerekse de vergi yargısının zaman, maliyet ve iş yükü açısından tasarruf etmelerini sağlar. Zira Türk yargı mevzuatı açısından, Anayasanın 142. maddesi gereği; mahkemelerin görev ve yetkilerinin kanunla düzenlenmesi ilkesi benimsenmiştir. Bahsedilen Anayasa maddesi hükmü doğrultusunda mahkemelerin görev ve yetkileri kanunla düzenlenmiştir. Buna istinaden mükellef tarafından davanın konusunun bilinmesi ve davanın açılacağı mahkemenin hangi yetkili mahkeme olduğunun tespit edilmesi gereklidir (Demir, 2007: 220).

Vergi uyuşmazlık konusunun vergi yargısına taşınması durumunda, tarafların yargısal masraflarla ve maliyet unsurları ile muhatap olması söz konusudur. Uyuşmazlığın yargı yoluna taşınması durumunda, mükellef açısından dava dilekçesinin usulüne uygun yazılması, dava açma masraflarının üstlenilmesi, avukatlara ve bilirkişilere ödenmesi gereken ücretler birer maliyet kalemi olabilmektedir. Davanın uzun sürme ihtimali, sonucun lehe veya aleyhe çıkma olasılığı belirsizlik doğurmakta ve uyuşmazlığın yargıya taşınması taraflar

arasındaki vergilendirme kaynaklı ilişkinin yıpranmasına ve taraflar arasında güven kaybına yol açabilmektedir.

Bu araştırmanın amacı; vergi uyuşmazlıklarının yargı yolunda çözümünde ilk derece mahkemeleri olan vergi mahkemelerinin verimliliklerini istatistiki verilerden yol çıkararak tespit etmek ve değerlendirmektir. Ayrıca araştırma neticesinde elde edilen bulgular neticesinde birtakım çözüm önerileri geliştirmek ve sunmak, çalışmanın bir diğer amacını oluşturmaktadır. Literatüre bakıldığında, vergi mahkemelerinin yargısal faaliyet sonuçlarını değerlendiren kapsamlı bir çalışmanın olmadığı görülmüştür. Zira özellikle dünyada olduğu gibi Türkiye’de de her alanı etkileyen Covid-19 pandemisi dönemini kapsayan güncel bir çalışma bulunmamaktadır. Bu anlamda çalışmanın alanyazına katkı sunacağı değerlendirilmektedir.

Çalışmada, vergi mahkemelerinin mevcut durumunun istatistiki olarak belirlenmesi ve analiz edilmesi amaçlanmıştır. Bu sebeple buna uygun analiz yöntemi seçilerek, nitel veri toplama yöntemlerinden biri olan dokümantasyon yöntemi kullanılmıştır. Dokümantasyon analizi, doküman incelemesine bağlı olarak, araştırılması hedeflenen olgular hakkında bilgi içeren yazılı ve görsel materyallerin tetkik edildiği yöntemdir (Wach, 2013). Bu çalışmada, 213 sayılı “Vergi Usul Kanunu (VUK)”, 2576 sayılı “Bölge İdare Mahkemeleri, İdare Mahkemeleri ve Vergi Mahkemelerinin Kuruluşu ve Görevleri Hakkında Kanun” ve 2577 sayılı “İdari Yargılama Usulü Kanunu (İYUK)” incelenmiştir. Aynı zamanda “Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğü’nce yayınlanan Vergi Mahkemeleri’ne ilişkin güncel istatistiki verilerden yararlanılmıştır. Dolayısıyla kanunlar, belgeler ve raporlar detaylı bir biçimde taranmış, incelenmiş, bulgu tespitleri yapılarak, nihayetinde değerlendirmelerde bulunularak, birtakım çözüm önerileri geliştirilmiştir. Çalışma kapsamında literatürdeki benzer çalışmalara değinildikten sonra istatistiki verilerle vergi mahkemelerinin faaliyetleri ve faaliyet sonuçları

incelenecek ve sonuç bölümünde çalışmanın sonuçları ve çözüm önerileri sunulacaktır.

2. LİTERATÜR TARAMASI

Vergi mahkemelerinin vergi uyuşmazlıklarının çözümündeki rollerine ilişkin literatürdeki çalışmalara bakıldığında, çalışmaların daha çok idare hukuku içinde vergi mahkemelerinin yeri ve yetkileri üzerinde yoğunlaştığı görülmektedir.

Oğurlu (1997), çalışmasında, vergi mahkemelerinin kurulmasıyla idari mahkemelerinin iş yüklerinin dengelendiğini ve zira vergi hukuku alanının teknik bir alan olması hasebiyle ihtisaslaşmanın mahkeme performansı açısından önemli olduğuna vurgu yapmıştır. Aynı zamanda her ne kadar vergi mahkemelerinin usul ve esasları ayrı bir düzenlemeyle belirlenmiş olmasına rağmen vergi mahkemelerinin görev ve yetkileri konusunda karmaşıklığın devam ettiğini ifade etmiştir. Danıştay kararlarından verilen örneklerle bu karmaşıklığa açıklık getirmeye çalışmıştır.

Demir (2007), çalışmasında, görev ve yetki kavramları arasındaki anlam farklılıklarına temas ederek, vergi uyuşmazlıklarından yetkili mahkeme sorununu incelemiştir. Vergi uyuşmazlıklarının çözümünde yetkili mahkemenin hangi mahkeme olduğunun bilinebilmesi için öncelikle görevli mahkemenin bilinmesi gerektiği üzerine tespitlerde bulunmuştur.

Armağan (2009), çalışmasında, vergi uyuşmazlıklarının çözümü hususunda vergide adalet, etkinlik ve verimlilik ilkeleri çerçevesinde bir değerlendirme yaparak, vergi uyuşmazlıklarının vergi yargısına taşınması durumunda belirtilen ilkelerin uygulamadaki yerini tespit etmiştir. Isparta ilindeki vergi mükelleflerinin, vergilendirmeye ilişkin sorunlarının vergi yargısında çözülmesine ilişkin değerlendirmeleri sayısal verilerle yapmıştır.

Özdemir ve Arslaner (2017), çalışmalarında, “2010-2015 yılları arasında Türkiye’deki vergi mahkemelerinde açılan dava türü bakımından dava konusuna göre dava sayılarını” incelemişlerdir. Çalışmanın neticesinde, “en yüksek vergi davalarının sırasıyla; 2010 yılında Diğer Vergi Cezaları, 2011-2012-2013 yılları arasında Vergi Cezaları ve 2014-2015 yılları arasında ise KDV’nin olduğu” tespitine varmışlardır.

Gülşen (2018), çalışmasında, idari çözüm yollarından bahsederek, yargısal çözüm yollarını sayısal veriler kullanmak suretiyle incelemiştir. Yapmış olduğu çalışmanın sonucunda, “Türkiye geneli ve İstanbul ilindeki mükellef sayıları ile vergi dava dosyalarının sayısı ve bu davaların tamamlanma süreleri karşılaştırılarak yargı üzerindeki iş yükünün fazlalığını tespit etmiş ve idari çözüm yollarına ağırlık verilmesi ve bu konuda alternatiflere yer verilmesi gerektiğini” vurgulamıştır.

Bu çalışma, güncel bir çalışma olması ve özellikle 2020 yılında ortaya çıkan ve ekonomik ve sosyal etkileri tüm dünyaya yayılan Covid-19 pandemisi döneminde vergi mahkemelerinin verimliliğini incelemesi açısından, literatürdeki diğer çalışmalardan ayırtılmaktadır. Vergi mahkemelerinin iş yüklerinin ve yoğunluklarının Covid-19 pandemisi döneminde artmış olduğu tespit edilmiştir. Bir sonraki bölümde vergi mahkemelerinin faaliyetlerine ilişkin istatistikî veriler detaylı olarak incelenmektedir.

3. VERGİ MAHKEMELERİ VE FAALİYETLERİNİN İSTATİSTİKİ VERİLERLE İNCELENMESİ

Vergi uyuşmazlıklarının, vergi yargısında çözüm yollarından olan Vergi Mahkemeleri, 6 Ocak 1982 tarihinde kabul edilen ve 20 Ocak 1982 tarihinde Resmi Gazete’de yayımlanan, 2576 sayılı “Bölge İdare Mahkemeleri, İdare Mahkemeleri ve Vergi Mahkemelerinin Kuruluşu ve Görevleri Hakkında Kanun” ile kurulmuş ve 20 Temmuz 1982 yılında göreve başlamıştır. Vergi Mahkemeleri,

Danıştay'ın ilk derece mahkemesi olarak görevlendirildiği konular hariç olmak üzere, tüm vergi uyuşmazlıklarının çözümünde ilk derece mahkemesi olmaktadır. Vergi Mahkemelerinde açılan davalarda, idarenin vergilendirme işlemlerine yönelik iptal davalarının ve tam yargı davalarının son yıllarda artış eğiliminde olması, Vergi Mahkemelerinin iş yüklerinin artmasının en önemli sebepleri olarak görülmektedir (Eraslan ve Üstün, 2018: 181-182). Diğer taraftan Türkiye'de nüfusun artması ile bağlantılı olarak vergi mükellefi sayısının da artması ve buna karşılık Vergi Mahkemesi sayısının yetersiz kalması, mevcut Vergi Mahkemelerinin iş yüklerinin artmasında bir başka sebep olarak değerlendirilmektedir. Aşağıda Tablo 1'de Türkiye'de iller itibarıyla kurulu Vergi Mahkemeleri gösterilmektedir.

Tablo 1. Vergi Mahkemelerinin İllere Göre Dağılımı

Sıra	Kurulduğu İl	Vergi Mahkemesi Sayısı	Yargı Çevresi
1	Adana	2	
2	Ankara	8	Bolu
3	Antalya	2	Burdur-Isparta
4	Aydın	1	
5	Balıkesir	1	Çanakkale
6	Batman	1	Siirt
7	Bursa	3	Yalova
8	Çorum	1	
9	Denizli	1	
10	Diyarbakır	1	
11	Edirne	1	Kırklareli
12	Erzurum	1	Ağrı-Kars-Iğdır-Ardahan-Bingöl-Tunceli-Erzincan-Gümüşhane-Bayburt
13	Eskişehir	1	
14	Gaziantep	1	Kilis-Osmaniye
15	Hatay	1	
16	İstanbul	15	
17	İzmir	4	
18	Kahramanmaraş	1	
19	Kayseri	1	Nevşehir-Yozgat-Kırşehir
20	Kırıkkale	1	
21	Kocaeli	1	
22	Konya	2	Niğde-Aksaray-Karaman-Afyonkarahisar
23	Malatya	1	Elazığ

24	Manisa	1	Uşak-Kütahya
25	Mardin	1	Şırnak
26	Mersin	1	
27	Muğla	1	
28	Ordu	1	Giresun
29	Sakarya	1	Bilecik
30	Samsun	1	Amasya-Sinop-Tokat
31	Sivas	1	
32	Şanlıurfa	1	Adıyaman
33	Tekirdağ	1	
34	Trabzon	1	Artvin-Rize
35	Van	1	Bitlis-Hakkâri-Muş
36	Zonguldak	1	Kastamonu-Bartın-Çankırı-Karabük-Düzce
	Toplam	65	

Kaynak: Hâkimler ve Savcılar Kurulu (HSK), hsk.gov.tr, Erişim Tarihi: 15.10.2022. Tablo HSK verilerinden ve Bölge İdare Mahkemelerinin web sitelerinden yararlanılarak yazar tarafından oluşturulmuştur.

Türkiye’de vergi mahkemeleri, Bölgelerin coğrafi koşulları ve iş hacimleri dikkate alınmak suretiyle, İçişleri ve Hazine ve Maliye Bakanlıklarının görüşleri alınarak, Adalet Bakanlığı tarafından kurulmaktadır. Türkiye’de 36 ilde toplam 65 adet Vergi Mahkemesi bulunmaktadır. Bazı illerdeki Vergi Mahkemeleri yargı çevresi adı altında Vergi Mahkemesine sahip olmayan illere de hizmet vermektedir. En çok Vergi Mahkemesine sahip olan il 15 adet ile İstanbul’dur.

Vergilendirme işlemleri, idarenin fonksiyonlarından olduğundan, vergi yargılamasına ilişkin usul ve esaslara 2577 sayılı “İdari Yargılama Usulü Kanunu’nda (İYUK)” yer verilmiştir. Vergi mahkemeleri, vergi uyuşmazlıkları konularında genel olarak ilk derece mahkemesi olarak görev yapmaktadır. İlk derece mahkemesi olarak kanunda Danıştay’ın görevlendirildiği davalarda ise bu görev Danıştay’a ait olmaktadır. Vergi mahkemelerinin taraflardan birinin aleyhine verdiği karar, vergi uyuşmazlık konusunun parasal sınırına bağlı olarak istinaf merci olarak Bölge İdare Mahkemesi’ne veya temyiz makamı olan Danıştay’a nihai karar için taşınabilmektedir.

İYUK'un 1'inci maddesinde, "Danıştay, bölge idare mahkemeleri, idare mahkemeleri ve vergi mahkemelerinde yazılı yargılama usulü uygulanır ve inceleme evrak üzerinde yapılır" denilmektedir (Yoruldu, 2020: 11). Fakat İYUK'un 17'inci maddesi uyarınca "tarh edilen vergi, resim ve harçlarla benzeri mali yükümler ve bunların zam ve cezaları toplamı 2022 yılı için 77.000 Türk Lirasını aşan vergi davalarında, taraflardan birinin isteği üzerine duruşma yapılabilir". İYUK'un 7'inci maddesi, dava açma süresini düzenlemektedir. Buna göre "özel kanunlarında ayrı süre gösterilmeyen hallerde Danıştay'da ve idare mahkemelerinde dava açma süresi altmış gün, Vergi mahkemelerinde ise otuz gündür". İYUK 27'inci maddesine göre "Vergi mahkemesinde vergi davasının açılmasının, uyuşmazlık konusu olan vergiye ilişkin tahsil işlemlerini durduracaktır". Dolayısıyla vergi mahkemesinde dava açılması durumunda, yapılan idari işlemin yürütmesinin re'sen durdurulması nedeniyle, idare tarafından mükellef hakkında herhangi bir cezai ve icrai işleme başvurulamamaktadır. Vergi Mahkemesinde dava açılabilmesi için mükellef ya da temsilcisi tarafından mahkemeye usulüne uygun vergi dava dilekçesi ile başvuru yapılması gerekmektedir. Başvuru dilekçesinde; başvurulacak vergi mahkemesi bilgisine, davacı, vekili, davalı, davanın konusu, açıklamalar, deliller, sonuç ve istem ile eğer varsa ekler kısmı yer almalı ve doldurulmalıdır. Açıklama kısmında davanın açılmasına sebebiyet veren durumlar ve özellikler ayrıntılı bir şekilde anlatılmalıdır (Yoruldu, 2019: 107-108).

Vergi mahkemelerinde uyuşmazlık davaları, uyuşmazlık konusunun parasal miktarına göre tek hâkimle veya kurul halinde görülmektedir (Yoruldu, 2020: 12). İYUK'un ek 1'inci maddesinde; "Bu kanunda öngörülen parasal sınırlar; her takvim yılı başından geçerli olmak üzere, önceki yılda uygulanan parasal sınırların, o yıl için 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun mükerrer 298'inci maddesi hükümleri uyarınca Hazine ve Maliye Bakanlığı'nca her yıl tespit ve ilan edilen yeniden değerlendirme oranında artırılması suretiyle uygulanır" denilmektedir.

213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun mükerrer 298'inci maddesinin (B) fıkrasında yeniden değerlendirme oranının nasıl hesaplanacağı düzenlenmiştir. Buna göre "Yeniden değerlendirme oranı, yeniden değerlendirme yapılacak yılın Ekim ayında (Ekim ayı dâhil) bir önceki yılın aynı dönemine göre Devlet İstatistik Enstitüsünün Üretici Fiyatları Genel Endeksinde meydana gelen ortalama fiyat artış oranıdır. Bu oran Hazine ve Maliye Bakanlığınca Resmi Gazete ile ilân edilir". Tablo 2'de 2019 yılından, 2023 yılına kadar olan yeniden değerlendirme oranları verilmiştir.

Tablo 2. 2019-2023 Dönemi Yeniden Değerleme Oranları (%)

2019 Yılı	2020 Yılı	2021 Yılı	2022 Yılı	2023 Yılı
% 23, 73	% 22, 58	% 9, 11	% 36, 20	% 122, 9

Kaynak: www.mevzuat.gov.tr, 2023 yılı rakamları yeniden değerlendirme oranı dikkate alınarak, yazar tarafından hesaplanmıştır.

Aşağıda Tablo 3'te vergi mahkemelerinin vergi davalarını tek hâkimle mi yoksa kurul halinde mi göreceklerini belirleyen vergi uyuşmazlık konusunun 2022 ve 2023 yıllarına ait parasal hadleri görülmektedir. İlgili yıla ait hesaplanan yeniden değerlendirme oranı bir önceki yılın parasal sınırına uygulanmak suretiyle bu hesaplama gerçekleştirilmektedir.

Tablo 3. Vergi Mahkemelerinde 2022 ve 2023 Yıllarına Ait Hadler (TL)

	Tek Hâkimle	Kurul Halinde
2022 Yılı	77.000 TL'ye kadar	77.000 TL'yi aşıyorsa
2023 Yılı	171.000 TL'ye kadar	171.000 TL'yi aşıyorsa

Kaynak: www.mevzuat.gov.tr, 2023 yılı rakamları yeniden değerlendirme oranı dikkate alınarak, yazar tarafından hesaplanmıştır.

Vergi Uyuşmazlık Konusu Vergi Miktarı 2022 yılı için 77.000 TL'ye kadar ise "Tek Hâkim" (2023 için 171.000), Vergi Uyuşmazlık Konusu Vergi Miktarı 2022 yılı için 77.000 TL'yi aşıyorsa "Kurul" (2023 için 171.000) tarafından bakılmaktadır.

Mükelleflerin vergi uyuşmazlık konusunu vergi mahkemesinde dava açmak suretiyle yargı yoluna taşınmaları durumunda İYUK'un 45'nci ve 46'ncı maddeleri gereği; "Vergi mahkemesinin tek hâkimle verdiği kararlara karşı Bölge İdare Mahkemesine istinaf yolu ile başvuruda bulunarak 30 gün içinde itiraz etme hakları bulunmaktadır". "İstinaf Mahkemesi olan Bölge İdare Mahkemesinin verdiği kararlar kesin olmakta ve Danıştay'a müracaat edilememektedir". İYUK 46'ncı maddesine göre ise "Vergi mahkemelerinin kurul halinde verdikleri kararlara karşı Danıştay'da temyiz yoluna başvurulabilir". "Temyiz için başvuru süresi otuz gündür". Aşağıda Tablo 4'te vergi mahkemelerinin kararlarının istinaf ve temyiz yoluna kapanma miktarları gösterilmiştir.

Tablo 4. Vergi Mahkemeleri Kararlarının İstinaf ve Temyiz Yoluna Kapanma Miktarları

2020 Yılı Tutarı	7.000 TL
2021 Yılı İçin Yeniden Değerleme Oranı	% 9,11
Değerlenmiş Tutar	7.637 TL
2021 Yılı Tutarı (Bin TL'yi Aşmayan Tutar Dikkate Alınmaz)	7.000 TL
2022 Yılı İçin Yeniden Değerleme Oranı	% 36,2
Değerlenmiş Tutar	9.534 TL
2022 Yılı Tutarı (Bin TL'yi Aşmayan Tutar Dikkate Alınmaz)	9.000 TL
2023 Yılı İçin Yeniden Değerleme Oranı	% 122,9
Değerlenmiş Tutar	20.061 TL
2023 Yılı Tutarı (Bin TL'yi Aşmayan Tutar Dikkate Alınmaz)	20.000 TL

Kaynak: Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğü, <https://adlisicil.adalet.gov.tr/>, Erişim

Tarihi: 15.10.2022.

2022 yılı için miktarı 9.000 TL'ye kadar olan vergi uyuşmazlıklarında Vergi Mahkemelerinin vermiş oldukları kararlar kesindir ve dolayısıyla istinaf veya temyiz yolları kapalıdır. Bu tutar her yıl için yeniden değerlendirme oranı nispetinde artırılmaktadır. Yeniden değerlendirme oranına göre hesaplanan tutarın 1.000 TL'yi aşmayan kısımlar dikkate alınmamaktadır. 2023 yılı için hesaplanan yeniden değerlendirme oranı dikkate alındığında 2023 yılında bu tutarın 20.000 TL olması beklenmektedir. Diğer bir ifadeyle yeniden değerlendirme oranında bir değişiklik söz konusu olmazsa Vergi Mahkemelerinin 2023 yılı için 20.000 TL'ye kadar olan vergi davası sonuçlarında istinaf ve temyiz yolu kapalı olacaktır. Tablo 5'te 2014-2021 yılları arasında vergi mahkemelerinin görülmek üzere önlerine gelen dosya sayıları verilmiştir.

Tablo 5. Vergi Mahkemeleri Dosya Sayısı, Türkiye, 2014-2021

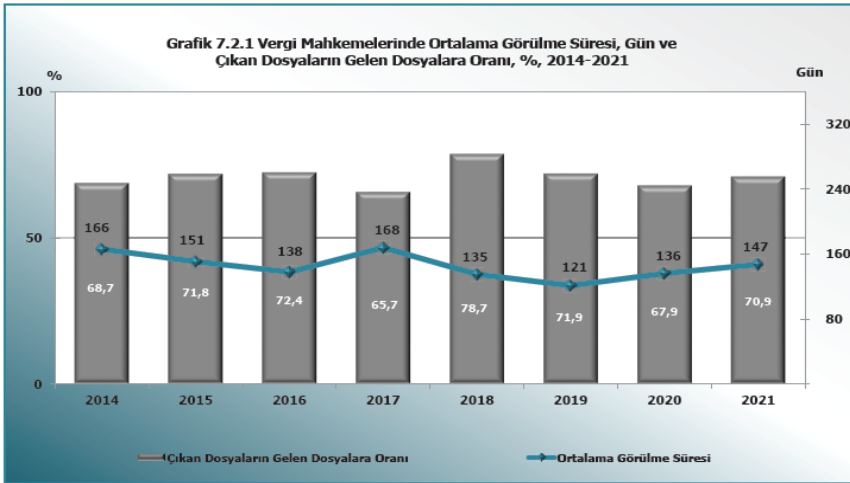
Yıllar	Gelen					Yıl İçinde Çıkan (*)	D (**)	Bir Sonraki Yıla Devreden	Temizleme Oranı % (***)	Çıkan Dosyaların Gelen Dosyalara Oranı %	Ortalama Görülme Süresi, Gün
	Geçen Yııldan Devren Gelen	Yıl İçinde Açılan	Bozularak Gelen	Toplam	D (*)						
2014	47 382	96 036	5 240	148 658	100	102 128	100	46 530	100,8	68,7	166
2015	46 531	98 667	5 476	150 674	101	108 242	106	42 432	103,9	71,8	151
2016	42 432	104 410	5 729	152 571	103	110 519	108	42 052	100,3	72,4	138
2017	42 053	95 749	5 345	143 147	96	94 112	92	49 035	93,1	65,7	168
2018	49 034	90 973	7 483	147 490	99	116 042	114	31 448	117,9	78,7	135
2019	31 447	101 804	7 698	140 949	95	101 411	99	39 538	92,6	71,9	121
2020	39 542	128 063	5 927	173 532	117	117 809	115	55 723	87,9	67,9	136
2021	55 723	130 482	5 961	192 166	129	136 249	133	55 917	99,9	70,9	147

Kaynak: Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğü, <https://adlisicil.adalet.gov.tr/>, Erişim

Tarihi: 15.10.2022.

Yukarıdaki tablo incelendiğinde; gelen toplam dosya sayısının 2021 yılında 192.166 dosya ile en fazla seviyeye ulaştığı, 2019 yılında ise 140.949 dosya ile en

az seviyesinde olduğu anlaşılmaktadır. Geçen yıldan devren gelen dosya sayısının 2014 yılından 2020 yılına kadar 2018 yılı haricinde azalma trendi yakaladığı ancak 2021 yılında 55.723 dosya ile zirveye çıktığı görülmektedir. Yıl içinde açılan dosya sayısı incelendiğinde en az seviye 2018 yılında 90.973 dosya sayısı iken yıl içinde en yüksek açılan dosya sayısı 130.482 dosya sayısı ile 2021 yılıdır. Yıl içinde karara bağlanan (çıkan) dosya sayılarına bakıldığında, 2017 yılı 94.112 dosya ile en az 2021 yılı 136.249 dosya sayısı ile en fazladır. Toplam gelen dosya sayısından yıl içinde karara bağlanan (çıkan) dosya sayılarını düşüldüğünde, sonraki yıla devreden dosya sayıları bulunmaktadır. Sonraki yıla devreden dosya sayılarında en az seviyenin 2018 yılındaki 31.448 dosya sayısı olduğu görülmektedir. 2018 yılında temizlenme oranı %117,9 ile incelenen yıllar içinde en yüksek seviyeye ulaşmıştır. Karara bağlanan (çıkan) dosyalar ile gelen dosyalar kıyaslandığında, 2014 yılı içinde gelen dosyaların %68,7'si cari yılda çıkarken, bu oranın 2021 yılına gelindiğinde %70,9 olarak gerçekleştiği görülmektedir. En az temizlenme oranı ise 2020 yılında meydana gelmiştir ve oranı %87,9'dur.

Grafik 1. 2014-2021 Yılları Arası Vergi Mahkemelerinde Ortalama Dava Görülme Süresi, Gün ve Karara Bağlanan (Çıkan) Dosyaların Gelen Dosyalara Oranı (%)

Kaynak: Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğü, <https://adlisicil.adalet.gov.tr/>, Erişim

Tarihi: 15.10.2022.

Yıllara göre dosyaların ortalama görülme süreleri incelendiğinde ise en uzun görülme süresinin görüldüğü yıl 168 gün ile 2017 iken en az görülme süresinin görüldüğü yıl ise 121 gün ile 2019 yılıdır. Aşağıda Tablo 6'da, 2021 yılında vergi mahkemelerinin önüne gelen dava dosyalarının gelme biçimleri ve yargılama sonucunda çıkan kararların nitelikleri verilmiştir.

Tablo 6. 2021 Yılı Vergi Mahkemeleri Dosya Sayısı

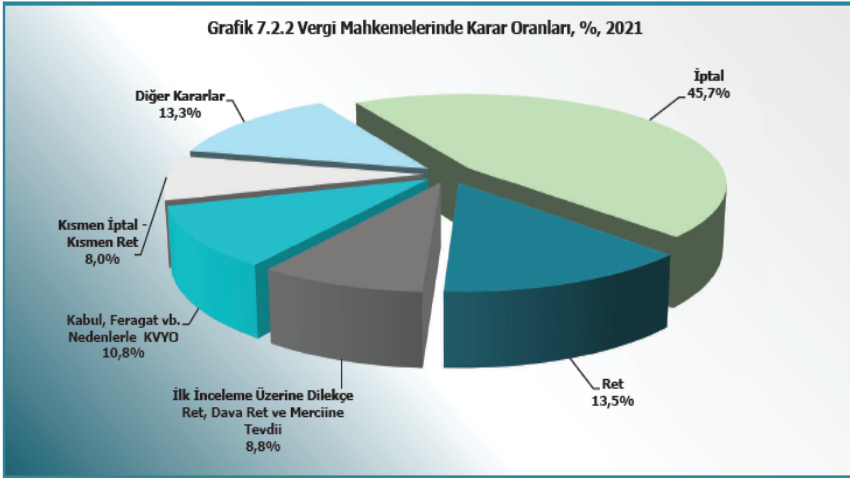
	Dava Sayısı	Davacı Sayısı		Davalı Tüzel Kişi Sayısı	
		Gerçek Kişi Sayısı	Tüzel Kişi Sayısı		
Gelen	Geçen Yıldan Devren Gelen	55 723	26 850	30 016	56 956
	Yıl İçinde Açılan	130 482	72 677	62 959	132 655
	Bozularak Gelen	5 961	2 099	4 023	6 445
	Toplam	192 166	101 626	96 998	196 056
Çıkan	Birleştirme	1 981	548	1 461	1 983
	Ret	18 382	9 115	9 827	18 738
	İptal	62 264	29 776	34 067	63 840
	Kısmen İptal - Kısmen Ret	10 873	4 897	6 164	11 151
	İlk İnceleme Üzerine Dilekçe Ret, Dava Ret ve Mercii Tevdii	11 955	7 752	5 205	12 266
	Mercii Tayini - Bağlantı	6 322	5 492	852	6 475
	Kabul, Feragat vb. Nedenlerle KVYO	14 686	8 029	6 936	14 902
	Davanın Açılmamış Sayılmasına	711	323	406	723
	Re'sen İnceleme Üzerine Verilen Kesin Kararlar	4 340	3 101	1 341	4 398
	Diğer	4 735	2 415	2 471	4 873
	Toplam	136 249	71 448	68 730	139 349
	Bir Sonraki Yıla Devreden	55 917	30 178	28 268	56 707

Kaynak: Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğü, <https://adlisicil.adalet.gov.tr/>, Erişim

Tarihi: 15.10.2022.

Tablo 6 değerlendirildiğinde; vergi mahkemelerine 2021 yılı içinde gelen toplam dosya sayısının 192.166 olduğu görülmektedir. Gelen toplam dosya sayısının %67,9'unun 2021 yılında açılan ve %29,0'ünün ise bir önceki yıldan kalan dosyalardan oluştuğu anlaşılmaktadır. Toplam gelen dava dosyalarının

%70,9'unun yıl içinde sonuçlandırıldığı, %29,1'inin ise karara bağlanmasının 2022 yılına kaldığı görülmektedir. Vergi Mahkemelerine 192.166 dosyadan 55.723 dosyası geçen yıldan devren gelen, 130.482 dosya yıl içinde açılan, 5.961 dosya ise bozularak geldiği tespit edilmiştir. 192.166 dosyadan 101.626 dosya gerçek kişilere, 96.998 dosya ise tüzel kişilere aittir. Vergi mahkemelerinin dava sonucu en çok verdikleri karar 192.166 dosyadan 62.264 dosya için iptal kararı olmuştur. Vergi mahkemelerinden çıkan en az karar ise 711 dosyayla davanın açılmamış sayılmasına karar verilmesidir. İptal kararından sonra en çok verilen karar ise 18.382 dosya ile ret kararıdır. Aşağıda Grafik 2'de 2021 yılında vergi mahkemelerinden çıkan kararların oransal dağılımı gösterilmiştir.

Grafik 2. 2021 Yılı Vergi Mahkemelerinde Karar Oranları (%)

Kaynak: Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğü, <https://adlisicil.adalet.gov.tr/>, Erişim

Tarihi: 15.10.2022.

2021 yılında Vergi Mahkemelerinden çıkan kararlara oransal olarak bakıldığında, %45,7'lik oranı ile iptal kararı ilk sırada yer almaktadır. İkinci sırada ise %13,5 oranı ile ret kararı gelmektedir. Devamında sırasıyla %13,3 ile diğer kararlar, %10,8 ile kabul, feragat vb. nedenlerle Karar Verilmesine Yer Olmadığına dair

karar (KVYO) verilmesi, %8,8 ile ilk inceleme üzerine dilekçe ret, dava ret ve merciine tevdi, %8,0 ile kısmen iptal-kısmen ret kararlarının alındığı anlaşılmaktadır. Aşağıda Tablo 7’de 2021 yılında vergi mahkemelerinde karar türlerine göre çıkan dosya sayıları sunulmuştur.

Tablo 7. 2021 Yılında Vergi Mahkemelerinde Karar Türüne Göre Çıkan Dosya Sayısı

Karar Türü	Dava Sayısı	%	Davacı		Davalı Tüzel Kişi Sayısı
			Gerçek Kişi Sayısı	Tüzel Kişi Sayısı	
Birleştirme	1 981	1,5	548	1 461	1 983
Ret	12 066	8,9	5 875	6 488	12 258
Süre Ret	2 266	1,7	1 218	1 093	2 286
İnceleneksizin Ret	1 614	1,2	828	820	1 640
Ehliyet Ret	659	0,5	511	267	673
Bozma Kararına Uyuma - Ret	1 203	0,9	354	899	1 287
Görev Ret	241	0,2	191	60	245
İsrar - Ret	67	0,0	24	43	69
Kısmen Ret - Kısmen İnceleneksizin Ret	142	0,1	69	73	150
Yargılamanın Yenilenmesi İstemi Ret	124	0,1	45	84	130
Ret	56 030	41,1	26 796	30 649	57 428
İptal	3 076	2,3	1 579	1 597	3 107
Bozma Kararına Uyuma - Kabul	1 201	0,9	449	766	1 281
İptal - Kabul	1 550	1,1	763	833	1 582
İsrar - Kabul	245	0,2	107	140	269
Bozma Kararına Uyuma - İptal	108	0,1	58	52	115
Bozma Kararına Uyuma	34	0,0	18	16	34
İsrar - İptal	11	0,0	5	6	11
Bozma Kararına Uyuma - İptal, Kabul	9	0,0	1	8	13
İptal	9 574	7,0	4 170	5 557	9 832
Kısmen Kabul, Kısmen Ret	543	0,4	300	254	550
Kısmen İptal, Kısmen Ret	507	0,4	296	233	516
Kısmen Kabul - Kısmen Karar Verilmesine Yer Olmadığı (KVYO)	168	0,1	91	78	170
Kısmen Ret, Kısmen KVYO	44	0,0	14	31	46
Kısmen İptal - Kabul, Kısmen Ret	37	0,0	26	11	37
İşlem İptal, Tazminat Ks. Kabul, Kısmen Ret		0,0			
Kısmen İptal- Kısmen Ret	5 892	4,3	3 517	2 742	5 961
İlk İnceleme Üzerine Dilekçe Ret, Dava Ret ve Mercine Tevdi	2 489	1,8	1 790	978	2 554
Dilekçe Ret (3. Madde)	2 129	1,6	1 565	864	2 200
Dilekçe Ret (3. ve 5. Madde)	1 102	0,8	675	471	1 202
Dilekçe Ret (5. Madde)	343	0,3	205	150	349
Mercine Tevdi	4 869	3,6	4 445	434	4 949
Hatalı Tevzi Nedeniyle Dosya Esas Kaydının Kapatılması	599	0,4	209	401	603
Yetki Ret, Dosyanın Yetkili İdare Mahkemesine Gönderilmesine	839	0,6	827	13	908
Bağlantı Nedeniyle Mahkemeye Gönderme	15	0,0	11	4	15
Yetki Ret, Yetkili Yargı Yerinin Belirlenmesi İçin Dosyanın Danıştaya Gönderilmesine	4 351	3,2	2 844	1 666	4 386
Yetki Ret, Yetkili Yargı Yerinin Belirlenmesi İçin Dosyanın Vergi Mahkemesine Gönderilmesine	7 149	5,2	3 636	3 594	7 281
Karar Verilmesine Yer Olmadığına (Konusu Kalmadığından)	3 020	2,2	1 450	1 597	3 068
Karar Verilmesine Yer Olmadığına (Ferahat Nedeniyle)	135	0,1	88	58	135
Karar Verilmesine Yer Olmadığına (Kabul Nedeniyle)	31	0,0	11	21	32
Bozma Kararına Uyuma - Ferahat Nedeniyle KVYO					
Kabul Ferahat vb. Nedenlerle KVYO	661	0,5	313	366	672
Davanın Açılmaması Sayılmasına	50	0,0	10	40	51
Davanın Açılmaması Sayılmasına (Madde 26/3)	3 066	2,3	2 447	694	3 103
Görev Ret, Vergi Mahkemesine Gönderme	713	0,5	328	392	730
Esas Kaydının Kapatılması	388	0,3	232	165	387
Dosya Esas Kaydının Kapatılarak - Vergi Mahkemesine Gönderilmesine	143	0,1	74	73	148
Görev Ret, Görevli Yargı Yerinin Belirlenmesi İçin Dosyanın Bölge İdare Mahkemesine Gönderilmesine	28	0,0	19	16	28
Dosya Esas Kaydının Kapatılarak - İdare Mahkemesine Gönderilmesine	2	0,0	1	1	2
Görev Ret, Yargı Yerinin Belirlenmesi İçin Dosyanın Danıştaya Gönderilmesine					
Diğer	4 735	3,5	2 415	2 471	4 873
Toplam	136 249	100,0	71 448	68 730	139 349

Kaynak: Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğü, <https://adlisicil.adalet.gov.tr/>, Erişim

Tarihi: 15.10.2022.

Bu tabloda Vergi Mahkemelerinde karar türüne göre çıkan dosya sayısı görülmektedir. Karar türü iptal olan kısım incelendiğinde en çok karar verilen iptal-kabul olduğu görülmektedir. İptal-kabul olan dava sonucunun %41,1 ile bütün verilen kararların üzerinde olduğu anlaşılmaktadır. Tablo 8’de ise 2021 yılında il bazında vergi mahkemelerinin baktıkları dosya sayıları, temizleme oranları ve ortalama görülme süreleriyle birlikte verilmiştir.

Tablo 8. 2021 Yılında İl Bazında Vergi Mahkemeleri Dosya Sayısı

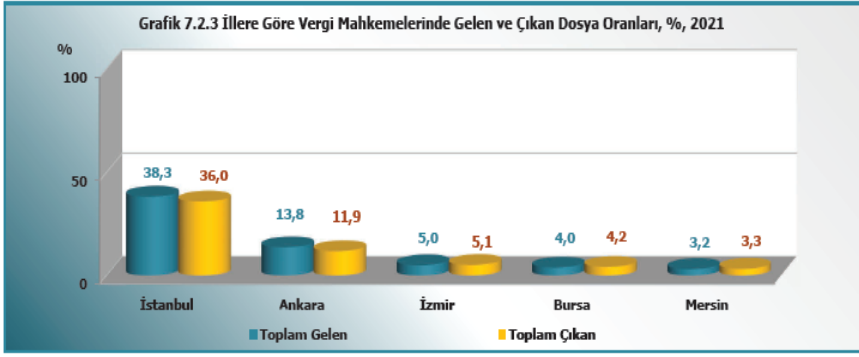
İller	Gelen				Yıl İçinde Çıkan	Bir Sonraki Yıla Devreden	Temizleme Oranı % (1)	Çıkan Dosyaların Gelen Dosyalara Oranı %	Ortalama Görülme Süresi, Gün
	Geçen Yılın Devren Gelen	Yıl İçinde Açılan	Bozularak Gelen	Toplam					
Adana	1 599	3 567	265	5 431	4 382	1 049	114,4	80,7	116
Ankara	6 954	18 532	956	26 442	16 188	10 254	83,1	61,2	174
Antalya	1 596	2 326	209	4 131	3 402	729	134,2	82,4	141
Aydın	612	3 244	42	3 898	2 699	1 199	82,1	69,2	109
Balıkesir	359	1 239	21	1 619	1 219	400	96,7	75,3	110
Batman	342	1 493	23	1 858	1 200	658	79,2	64,6	133
Bursa	2 498	4 998	112	7 608	5 779	1 829	113,1	76,0	143
Çorum	70	164	3	237	209	28	125,1	88,2	94
Denizli	411	809	29	1 249	1 049	200	125,2	84,0	117
Diyarbakır	490	1 720	42	2 252	1 929	323	109,5	85,7	79
Edirne	214	655	29	898	718	180	105,0	80,0	101
Erzurum	985	3 164	107	4 256	3 576	680	109,3	84,0	88
Eskişehir	333	599	60	992	803	189	121,9	80,9	129
Gaziantep	732	1 724	63	2 519	2 048	471	114,6	81,3	113
Hatay	1 085	2 459	92	3 636	3 063	573	120,1	84,2	106
İstanbul	21 931	49 302	2 431	73 664	49 003	24 661	94,7	66,5	167
İzmir	2 747	6 609	328	9 684	7 009	2 675	101,0	72,4	140
K.Maraş	179	267	35	481	402	79	133,1	83,6	132
Kayseri	919	1 595	124	2 638	2 050	588	119,3	77,7	144
Kırıkkale	45	179	25	249	213	36	104,4	85,5	70
Kocaeli	2 233	2 938	117	5 288	3 663	1 625	119,9	69,3	207
Konya	1 256	2 194	146	3 596	2 901	695	124,0	80,7	134
Malatya	198	455	33	686	566	120	116,0	82,5	109
Manisa	902	1 826	69	2 797	2 486	311	131,2	88,9	100
Mardin	1 073	1 918	22	3 013	2 076	937	107,0	68,9	180
Mersin	2 314	3 730	151	6 195	4 517	1 678	116,4	72,9	171
Muğla	683	1 945	36	2 664	2 035	629	102,7	76,4	118
Ordu	182	421	19	622	533	89	121,1	85,7	100
Sakarya	314	820	35	1 169	894	275	104,6	76,5	121
Samsun	428	1 462	65	1 955	1 600	355	104,8	81,8	90
Sivas	117	272	8	397	332	65	118,6	83,6	107
Şanlıurfa	400	2 774	30	3 204	2 735	469	97,5	85,4	56
Tekirdağ	341	742	40	1 123	763	360	97,6	67,9	163
Trabzon	192	506	38	736	645	91	118,6	87,6	86
Van	646	3 001	119	3 766	2 631	1 135	84,3	69,9	111
Zonguldak	343	833	37	1 213	931	282	107,0	76,8	125
TÜRKİYE	55 723	130 482	5 961	192 166	136 249	55 917	99,9	70,9	147

Kaynak: Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğü, <https://adlisicil.adalet.gov.tr/>, Erişim

Tarihi: 15.10.2022.

Vergi mahkemelerinin dosya sayısı illere göre incelendiğinde en fazla dosya sayısının 73.664 dosya ile İstanbul olduğu onu ise 26.442 ile Ankara'nın takip ettiği görülmektedir. En az dava dosyasının ise 237 dosya ile Çorum ilinin olduğu

anlaşılmaktadır. En fazla dava dosyasına sahip olan İstanbul'un temizlenme oranına bakıldığında %94,7 ile sonlarda kaldığı, en yüksek temizlenme oranına sahip ilin ise %134,2 ile Antalya'nın olduğu görülmektedir. Aşağıda Grafik 3'te 2021 yılında vergi mahkemelerine gelen ve vergi mahkemelerince karara bağlanan (çıkan) dosya oranlarının en yüksek olduğu il beş ilin sonuçları verilmiştir.

Grafik 3. 2021 Yılında İllere Göre Vergi Mahkemelerinde Gelen ve Çıkan Dosya Oranları (%)

Kaynak: Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğü, <https://adlisicil.adalet.gov.tr/>, Erişim Tarihi: 15.10.2022.

İllere göre Vergi Mahkemelerinde gelen ve çıkan dosya oranlarını gösteren Grafik 3 incelendiğinde İstanbul'un %38,3 ile toplam gelen dosya sayısının %36'sına sahip olduğu görülmektedir. Aşağıda Tablo 9'da 2021 yılında vergi mahkemelerinde karar türüne göre çıkan dosya sayıları iller bazında verilmiştir.

Tablo 9. 2021 Yılında İl Bazında Vergi Mahkemelerinde Karar Türüne Göre Çıkan Dosya Sayısı

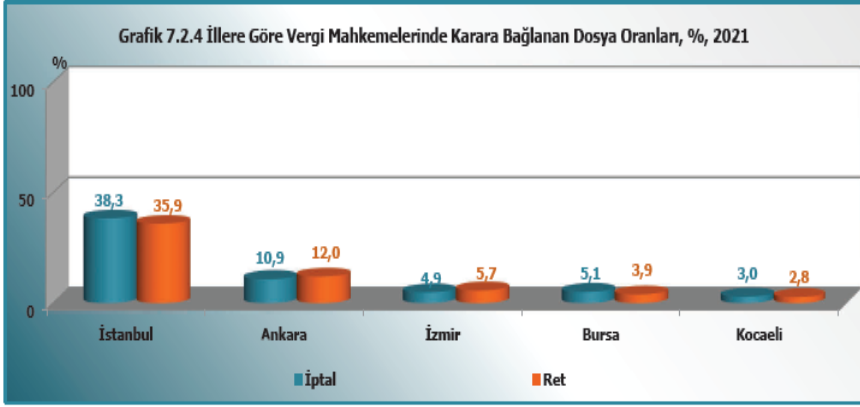
İller	Birleş-tirme	Ret	İlk İnceleme Üzerine				Kısmen İptal-Kısmen Ret	Dilekçe Ret, Dava Ret ve Mercii	Tevdii	Mercii Tayini-Bağlantı	Kabul Feragat vb. Neden-lerle KVVYD	Davanın Açılmamış Sayılma-sına	Re'sen İnceleme Üzerine Verilen Kesin		Diğer	Toplam
			Ret	İptal	Ret	Tevdii							Kararlar	Diğer		
Adana	15	632	1 562	274	453	970	289	13	121	53	4 382					
Ankara	19	2 210	6 772	1 297	1 322	1141	2 177	32	598	620	16 188					
Antalya	24	643	1 153	350	414	18	387	13	288	112	3 402					
Aydın	10	93	1 119	39	126	778	172	1	80	281	2 699					
Balıkesir		112	711	46	149	16	106	12	59	8	1 219					
Batman	44	158	470	177	134	3	134	4	33	43	1 200					
Bursa		720	3 154	519	181	50	869	10	105	171	5 779					
Çorum		40	89	31	25	1	15		4	4	209					
Denizli		186	567	44	89	30	52		31	50	1 049					
Diyarbakır	62	257	938	176	71	230	105	18	44	28	1 929					
Edirne		148	351	38	88	17	48	1	23	4	718					
Erzurum	449	341	1 780	243	366	138	106	21	65	67	3 576					
Eskişehir		111	314	122	48	31	41		36	100	803					
Gaziantep		233	1 092	177	222	31	151	4	85	53	2 048					
Hatay		330	2 095	116	198	68	126	5	103	22	3 063					
İstanbul	1198	6 600	23 854	3 709	4 463	578	5 035	356	1 235	1 975	49 003					
İzmir	150	1 052	3 020	595	715	68	919	51	253	186	7 009					
K.Maraş		106	158	53	27	2	27	1	22	6	402					
Kayseri	8	214	1 026	84	108	46	383	4	162	15	2 050					
Kırkkale		49	109	10	30	2	6	1	4	2	213					
Kocaeli		507	1 846	286	310	22	549	33	81	29	3 663					
Konya		484	1 302	377	184	106	298	17	65	68	2 901					
Malatya		115	224	38	114	4	53		14	4	566					
Manisa		319	813	174	190	261	145	4	92	488	2 486					
Mardin		431	708	123	255	61	383	33	64	18	2 076					
Mersin		468	2 304	770	418	152	251	15	90	49	4 517					
Muğla		152	514	62	180	4	1 042	1	69	11	2 035					
Ordu		78	220	10	88	40	49	2	29	17	533					
Sakarya		127	368	90	98	30	101	1	32	47	894					
Samsun		240	786	139	83	10	209		68	65	1 600					
Sivas	1	84	122	32	38	18	27		9	1	332					
Şanlıurfa		216	513	260	364	1204	104	8	46	20	2 735					
Tekirdağ		112	371	107	43	1	46	4	19	60	763					
Trabzon		112	232	111	49	55	36	7	21	22	645					
Van		531	1 102	131	255	131	199	35	216	31	2 631					
Zonguldak	1	171	505	63	57	5	46	4	74	5	931					
TÜRKİYE	1 981	18 382	62 264	10 873	11 955	6 322	14 686	711	4 340	4 735	136 249					

Kaynak: Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğü, <https://adlisicil.adalet.gov.tr/>, Erişim

Tarihi: 15.10.2022.

2021 yılında vergi mahkemelerinde karar türlerine göre çıkan dosya sayıları incelendiğinde İstanbul ilinde toplam 49.003 dosya karara bağlanmış ve bu dosyaların 6.600'ünde ret, 23.854'ünde iptal kararı verilmiştir. Türkiye'nin metropolü olan İstanbul'un iktisadi faaliyet hacmi ve mükellef sayısı dikkate

alındığında rakamların yüksek olması anlaşılabilir olmaktadır. Aşağıda Grafik 4'te illere göre vergi mahkemelerinde karar bağlanan dosya oranları gösterilmiştir.

Grafik 4. 2021 Yılında İllere Göre Vergi Mahkemelerinde Karar Bağlanan Dosya Oranları (%)

Kaynak: Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğü, <https://adlisicil.adalet.gov.tr/>, Erişim Tarihi: 15.10.2022.

İllere göre karara bağlanan dosya oranlarına bakıldığında İstanbul'da %38,3 iptal kararı varken %35,9 ret kararı verilmiştir. Grafik değerlendirildiğinde, Ankara'da İstanbul'dan farklı olarak ret kararının iptal kararından fazla olduğu görülmektedir. Aşağıda Tablo 10'da 2021 yılında vergi mahkemelerinde dava türlerine göre açılan dava sayıları verilmiştir.

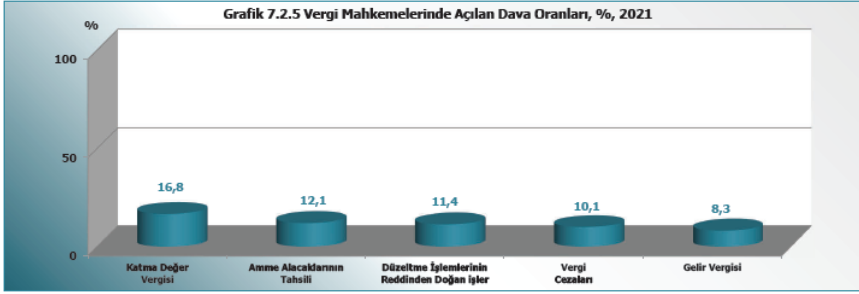
Tablo 10. 2021 Yılında Vergi Mahkemelerinde Dava Türlerine Göre Açılan Dava Sayısı

Dava Türü	Dava Sayısı	%	Davacı		Davalı Tüzel Kişi Sayısı
			Gerçek Kişi Sayısı	Tüzel Kişi Sayısı	
Katma Değer Vergisi	22 887	16,8	8 711	14 500	23 257
Amme Alacaklarının Tahsil	16 499	12,1	13 951	3 068	16 689
Düzeltilme İşlemlerinin Reddinden Doğan İşler	15 576	11,4	8 208	8 294	15 874
Vergi Cezaları	13 714	10,1	6 917	6 931	13 857
Gelir Vergisi	11 274	8,3	11 095	246	11 946
Gümrük Kanunundan Kaynaklanan Vergi, Fon ve Cezalar	10 577	7,8	1 612	9 051	10 745
Arsa ve Arazilerin m ² Birim Değerlerine İlişkin İşlemler	5 972	4,4	5 820	1 834	6 047
Kod Listesi (Özel Esaslar)	5 142	3,8	881	4 284	5 241
Kurumlar Vergisi	4 505	3,3	309	4 232	4 558
Harçlar	3 354	2,5	1 757	1 779	3 402
Özel İdare, Belediye ve Köylere ait Vergi, Resim, Harç vb. Mali Hükümler	3 327	2,4	2 927	662	3 358
Damga Vergisi	2 948	2,2	362	3 003	3 022
Özel Tüketim Vergisi	2 851	2,1	1 740	1 155	2 917
Geçici Vergi	1 616	1,2	727	893	1 645
Emlak Vergisi	1 243	0,9	1 128	392	1 259
Vergi İadesi ve Mahsup İşleri	648	0,5	285	376	659
Rüsum	617	0,5	229	390	651
Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi	435	0,3	272	162	443
Motorlu Taşıtlar Vergisi	310	0,2	309	23	319
Tam Yargı Davaları	226	0,2	178	76	239
İlan ve Reklam Vergisi	213	0,2	34	179	214
Veraset ve İntikal Vergisi	162	0,1	190		166
Vergi Banısı ya da Affına İlişkin İşler	132	0,1	34	100	133
Harcamalara Katılma Payı	115	0,1	68	61	131
Adli Yardım Talebinin Reddine İtiraz	95	0,1	30	65	97
Çevre Temizlik Vergisi	83	0,1	35	48	87
İhbar İkramesi	70	0,1	70		71
Elektrik ve Havagazi Tüketimi Vergisi	61	0,0		61	61
Yerel Olarak Uygulanacak Düzenleyici İşlemler (Vergi, Resim ve Harçla İlgili)	45	0,0	20	25	47
Yeni Konan Vergiler	25	0,0	18	7	27
Özel İletişim Vergisi	20	0,0	2	18	20
Dampinge Karşı Alınan Vergiler	16	0,0		16	16
Eğlence Vergisi	9	0,0		9	9
İdari Para Cezalarına İlişkin İşler	2	0,0	2		2
Ecrimisli ve Tahliye İşleri	1	0,0	1		1
Eğitim Öğretim	1	0,0	1		1
Diğer	11 672	8,6	6 853	5 042	11 888
Toplam	136 443	100,0	74 776	66 982	139 100

Kaynak: Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğü, <https://adlisicil.adalet.gov.tr/>, Erişim

Tarihi: 15.10.2022.

Vergi Mahkemelerinde dava türüne göre açılan dava sayıları incelendiğinde en çok açılan dava türünün 22.887 dosya ve %16,8 ile katma değer vergisi olduğu görülmektedir. Vergi cezalarına ilişkin davaların %10,1, gelir vergisi kaynaklı davaların %8,3, kurumlar vergisinden doğan davaların %3,3, özel tüketim vergisi, emlak vergisi ve motorlu taşıtlar vergisine ilişkin davaların ise sırasıyla %1,2, %0,9, %0,2 oranlarına sahip olduğu görülmektedir.

Grafik 5. 2021 Yılında Vergi Mahkemelerinde Açılan Dava Oranları (%)

Kaynak: Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğü, <https://adlisicil.adalet.gov.tr/>, Erişim Tarihi: 15.10.2022.

Yukarıdaki grafikte 2021 yılında vergi mahkemelerinde açılan davalarda en yüksek orana sahip ilk beş dava kaynağı verilmiştir. Bunlar %16,8 ile katma değer vergisi, %12,1 ile amme alacaklarının tahsili, %11,4 ile düzeltme işlemlerinin reddinden doğan işler, %10,1 ile vergi cezaları, %8,3 ile gelir vergisidir.

Tablo 11. Vergi Mahkemelerinde 2021 Yılında Karara Bağlanan Dava Sayısı

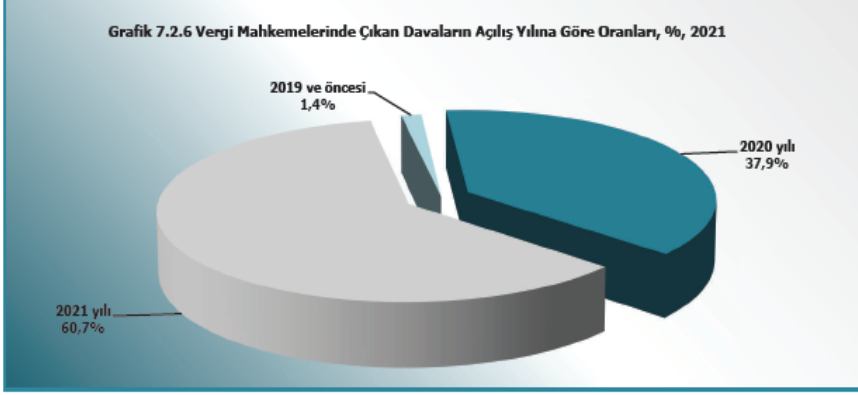
Dava Türü	Davanın Açılış Yılına Göre 2021 Yılında Karara Bağlanan Dava Sayısı					Toplam	%
	2017 ve Öncesi	2018	2019	2020	2021		
Katma Değer Vergisi	6	13	626	11 971	13 373	25 989	19,1
Düzeltilme İşlemlerinin Reddinden Doğan İşler		1	48	4 487	10 827	15 363	11,3
Amme Alacaklarının Tahsili	4	4	230	5 012	9 942	15 192	11,2
Vergi Cezaları			222	6 820	7 833	14 875	10,9
Gelir Vergisi	1	3	112	4 030	7 458	11 604	8,5
Gümrük Kanunundan Kaynaklanan Vergi, Fon ve Cezalar		1	129	3 873	7 006	11 009	8,1
Kod Listesi (Özel Esaslar)			9	1 593	3 587	5 189	3,8
Kurumlar Vergisi		1	99	2 195	2 321	4 616	3,4
Damga Vergisi			34	2 181	1 778	3 993	2,9
Harçlar			24	1 327	2 477	3 828	2,8
Özel Tüketim Vergisi	7	2	90	1 149	1 650	2 898	2,1
Özel İdare, Belediye ve Köylere ait Vergi, Resim, Harç vb. Mali Hükümler			5	693	2 158	2 856	2,1
Geçici Vergi			36	1 046	984	2 066	1,5
Emlak Vergisi			27	578	685	1 290	0,9
Arsa ve Arazilerin m ² Birim Değerlerine İlişkin İşlemler				6	1 259	1 265	0,9
Vergi İadesi ve Mahsup İşleri		1	20	187	407	615	0,5
Rüsum				132	321	453	0,3
Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi			15	137	195	347	0,3
Motorlu Taşıtlar Vergisi			3	107	196	306	0,2
Tam Yargı Davaları			3	66	133	202	0,1
Veraset ve İntikal Vergisi			4	89	91	184	0,1
İlan ve Reklam Vergisi			2	78	100	180	0,1
Harcamalara Katılma Payı			3	83	88	174	0,1
Çevre Temizlik Vergisi			2	41	55	98	0,1
Adli Yardım Talebinin Reddine İtiraz			1		95	96	0,1
İhbar İkramesi			8	42	45	95	0,1
Vergi Barışı ya da Affına İlişkin İşler			2	11	52	65	0,0
Elektrik ve Havagazı Tüketimi Vergisi				17	45	62	0,0
Yerel Olarak Uygulanacak Düzenleyici İşlemler (Vergi, Resim ve Harçla İlgili)				18	36	54	0,0
Dampinge Karşı Alınan Vergiler				13	13	26	0,0
Diğer		4	119	3 592	7 544	11 259	8,3
Toplam	18	30	1 873	51 574	82 754	136 249	100,0

Kaynak: Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğü, <https://adlisicil.adalet.gov.tr/>, Erişim

Tarihi: 15.10.2022.

Yukarıdaki tabloda 2021 yılında vergi mahkemelerinden çıkan dava sayısının davanın açılış yılına göre dağılımı gösterilmektedir. Yıllara göre dağılımlar incelendiğinde bütün dava türlerinde 2020 yılı itibariyle önemli düzeyde artışın meydana geldiği görülmektedir. Bu artışlar çoğu vergi türünde 2020’de 2019’a göre %2000 civarında gerçekleşmiştir. 2019’da 1.873 olan toplam dava sayısı 2020’de 51.574 olmuş 2021’de ise 82.754’e ulaşmıştır. Aşağıda Grafik 6’da 2021

yılında vergi mahkemelerinin karar bağladığı (çıkan) dosya sayılarının, dosyanın açıldığı yıla göre oranları gösterilmiştir.

Grafik 6. 2021 Yılında Vergi Mahkemelerinden Çıkan Davaların Açılış Yılına Göre Oranları (%)

Kaynak: Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğü, <https://adlisicil.adalet.gov.tr/>, Erişim Tarihi: 15.10.2022.

Yukarıdaki grafik değerlendirildiğinde 2021 yılında vergi mahkemelerinin karar bağladığı dosyaların %1,4'ü 2019 yılı ve öncesine, %37,9'u 2020 yılına ve %60,7'si ise 2021 yılına ait olduğu görülmektedir. Zira vergi mahkemeleri tarafından öncelikle 2019 ve öncesinden kalan dosyaların karara bağlandığı ve sonrasında sırasıyla 2020 yılından devreden ve 2021 yılında açılan dava dosyalarının görüşülerek, temizlendiği ifade edilebilir. Aşağıda Tablo 12'de 2021 yılında vergi mahkemelerinde dava ve karar türüne göre çıkan dava sayıları sunulmuştur. Aşağıda Tablo 12'de 2021 yılında vergi mahkemelerinde dava ve karar türüne göre karara bağlanan (çıkan) vergi dava dosyası sayıları sunulmuştur.

Tablo 12. 2021 Yılında Vergi Mahkemelerinde Dava ve Karar Türüne Göre Karara Bağlanan (Çıkan) Dava Sayısı

Dava Türü	Karar Türü											Toplam
	Birleştime	Ret	İptal	Kesmen İptal-Kesmen Ret	İlk İnceleme Üzerine Dilekçe Ret, Dava Ret ve Merciline Tevdi	Merci Tayin-Bağlantı	Kabul Feragat vb. Nedenlerle KVYO	Davanın Açılması Sayılmasına	Re'sen İnceleme Üzerine Verilen Kesin Kararlar	Diğer		
Katma Değer Vergisi	284	5 940	7 473	3 449	1 993	402	4 588	201	255	1 404	25 989	
Düzeltilme İşlemlerinin Reddinden Doğan İşler	481	982	10 348	500	804	90	1 236	19	360	543	15 363	
Amme Alacaklarının Tahsili	80	2 136	6 023	762	1 897	85	1 582	116	2 188	323	15 192	
Vergi Cezaları	109	2 125	7 266	1 095	1 578	143	1 778	92	222	467	14 875	
Gelir Vergisi	22	1 072	3 226	1 173	684	3 389	1 582	18	108	330	11 604	
Gümrük Kanunundan Kaynaklanan Vergi, Fon ve Cezalar	572	930	7 226	860	501	85	529	10	120	176	11 009	
Kod Listesi (Özel Esaslar)	17	258	4 370	13	238	58	52	93	29	61	5 189	
Kurumlar Vergisi	12	637	1 446	978	376	56	744	35	32	300	4 616	
Damga Vergisi	25	333	2 572	340	366	118	131	3	35	70	3 993	
Harçlar	117	280	2 562	87	579	15	84	8	53	43	3 828	
Özel Tüketim Vergisi	37	799	1 275	184	251	15	202	41	19	75	2 898	
Özel İdare, Belediye ve Köylere ait Vergi, Resim, Harç vb. Mali Hükümler	16	132	1 695	36	153	3	255	1	265	300	2 856	
Geçici Vergi	30	106	553	680	82	54	382	10	22	147	2 066	
Emlak Vergisi	10	195	488	165	245	7	122	2	26	30	1 290	
Arsa ve Arazielerin m ² Birim Değerlerine İlişkin İşlemler	78	114	399	22	413	9	155	7	58	10	1 265	
Vergi İadesi ve Mahsup İşleri		123	234	35	66	29	100	1	9	18	615	
Rüsum	1	162	165	3	94	8	1	1	15	3	453	
Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi	13	95	132	20	24	12	35	4		12	347	
Motorlu Taşıtlar Vergisi	4	39	130	8	82	11	20	1	4	7	306	
Tam Yargı Davaları		52	46	13	53	5	8	1	19	5	202	
Veraset ve İntikal Vergisi		30	76	12	14	3	27		5	17	184	
İlan ve Reklam Vergisi		35	93	9	20		10	2	6	5	180	
Harcamalara Katılma Payı		26	110	1	25		3		8	1	174	
Çevre Temizlik Vergisi		9	42	7	10		19	1	7	3	98	
Adli Yardım Talebinin Reddine İtiraz										5	91	
İhbar İkramesi		54	22	2	10	6				1	95	
Vergi Barışı ya da Affına İlişkin İşler		15	27		12		7		2	2	65	
Elektrik ve Havagazi Tüketimi Vergisi			57	3	1		1				62	
Yerel Olarak Uygulanacak Düzenleyici İşlemler (Vergi, Resim ve Harçla İlgili)		4	22	1	4		1		22		54	
Dampinge Karşı Alınan Vergiler		2	19	1			4				26	
Diğer	73	1 697	4 167	414	1 380	1 719	1 028	44	445	292	11 259	
Toplam	1 981	18 382	62 264	10 873	11 955	6 322	14 686	711	4 340	4 735	136 249	

Kaynak: Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğü, <https://adlisicil.adalet.gov.tr/>, Erişim

Tarihi: 15.10.2022.

2021 yılı için Vergi Mahkemelerinde dava ve karar türüne göre karara bağlanan (çıkan) dava sayısı incelendiğinde katma değer vergisinde 5.940 ret, 7.473 karar

ise iptalle sonuçlanmıştır. Vergi cezalarında 2.125 ret-7.266 iptal, gelir vergisinde 1.072 ret-3.266 iptal, kurumlar vergisinde 637 ret-1.466 iptal, özel tüketim vergisinde 799 ret-1.275 iptal, emlak vergisinde 195 ret-488 iptal, motorlu taşıtlar vergisinde 39 ret-139 iptal kararları verilmiştir.

6. SONUÇ

Vergi uyuşmazlığında çözüm yolları idari ve yargısal olarak ikiye ayrılmakta ve vergi mükellefleri bu çözüm yollarından istediğini seçebilmektedir. İdari çözüm yolundan önce veya sonra başvurulabilen ilk derece mahkemesi olarak görev alan Vergi Mahkemeleri, mükelleflerin dilekçe ile yazılı olarak başvurusundan sonra belli oransal miktarlara göre tek hâkim ya da kurul olarak davaları karara bağlamaktadır. Uyuşmazlık konusunun parasal miktarına göre ise bu kararlar istinafa veya temyize taşınabilmektedir. Söz konusu üst yargı mercilerince verilen karar vergi mükellefi lehine sonuçlanırsa vergi idaresi sonucun durumuna göre kararı düzeltmek zorundadır.

Vergi Mahkemelerinin dosya sayısı incelendiğinde yıldan yıla ciddi bir artış gösterdiği görülmektedir. Yıl içinde açılıp görülen dava sayılarının artmasına rağmen geçen yıldan devren gelen dosya sayılarının düşmemesi ve bilakis daha da artması Vergi Mahkemelerinin iş yükü fazlalığının boyutunu göstermektedir.

Covid-19 Pandemisinin 2020 yılı itibarıyla tüm dünyaya yayılması ve beraberinde getirdiği sosyal ve özellikle ekonomik zorlukların, vergi mahkemelerinin iş yüklerinin artmasında önemli etkenlerden biri olduğu düşünülmektedir. Zira vergilendirmenin ve vergilendirme işlemlerinin doğru veya yanlış yapıldığından bağımsız olarak, mükelleflerin yaşadıkları ekonomik zorluklar nedeniyle, kendilerine tebliğ edilen vergi ve/veya vergi ceza tutarlarına karşı dava yoluyla itirazda bulunma eğiliminde oldukları ifade edilebilir. Çalışmada verilen istatistiki rakamlara bakıldığında bu sonucu doğrular nitelikte oldukları görülebilir. Vergi

mahkemelerinde açılan dava sayısının 2020 yılı ve devamında, önceki yıllara kıyasla aşırı biçimde artış eğilimi gösterdiği tespit edilmiştir. Aynı şekilde cari yılda tamamlanamayarak, karar için bir sonraki yıla devreden dosya sayısı ve davanın karara bağlanma süresinde de benzer artışın olduğu tespit edilmiştir. Tabi ki bunda özellikle pandemi döneminde toplum sağlığı korumaya yönelik bazı kısıtlayıcı tedbirlerinde etkisi olabilir. Bu dönemde idari dava mahkemelerindeki personel ve hâkimlerin daha az çalışmak durumunda kalmaları, yıl içinde karara bağlanan dosya sayısının azalmasına ve dava görülme süresindeki artışa sebebiyet vermiş olabilir.

Vergi mahkemelerinin, vergi davalarında 2014-2021 yılları arası yargılama süreleri incelendiğinde, yargılama süresinin 121 gün ile 168 gün arasında değiştiği görülmektedir. 2577 Sayılı Kanun'un 20. Maddesinin 5. Fıkrasındaki hükme göre, vergi davalarının da diğer idari davalar gibi dosya tekemmül ettikten sonra azami 6 ay içinde sonuçlandırılması gerekir. Zira vergi mahkemelerinin yargılama süresi yönünden faaliyet sonuçlarının kanuna uygun olduğu söylenebilir. Fakat yargılama sürelerinin uzaması dava dosyalarının temizlenme oranını doğrudan etkilenmektedir. Diğer bir ifadeyle bu durum vergi mahkemelerinin yargılama dönemi içinde baktıkları ve karara bağladıkları dosya sayısının daha az olmasına sebebiyet vermektedir. Vergi mahkemelerinin dosyayla ilgili karara daha kısa sürede ulaşmaları uyuşmazlık konusunun bir an evvel sonuca bağlanması açısından önemlidir. Bu nedenle yargılama süresinin uygulamada daha fazla düşürülmesi, vergi dava dosyalarının temizlenme oranını arttıracak ve davanın mağdur tarafının daha fazla menfaat kaybına uğramasının önüne geçecektir.

Vergi Mahkemelerinin iş yükünün artmasındaki en önemli sebep vergi mükelleflerinin idari çözüm yollarını denemeden yargı yoluna başvurabilecek olmasıdır. Bu sebeple hem yargının iş yükü artmakta hem de davaların uzun sürmesi sebebiyle idare tarafından vergi tahsilatlarında gecikme yaşanmaktadır.

Aynı zamanda idare tarafından mükellef aleyhine yapılan mevzuata aykırı bir işlem varsa, yaşanan gecikme mükellefin mağduriyetinin daha da artmasına sebebiyet verebilir. Vergi uyuşmazlığının olması durumunda, uyuşmazlığın idari aşamada çözümü için vergi idaresi vergi mükellefleri tarafından gerekli çabanın en üst seviyede gösterilmesi, vergi mahkemelerinin iş yükünün azaltılması açısından oldukça önemlidir. Bu durum göz önüne alındığında devlet tarafından yapılacak bir kanuni düzenleme ile vergi mükelleflerinin yargı yoluna başvurabilmeleri için öncelikle idari çözüm yollarının tüketilmesi, tarafların zaman ve maddi olarak yararlarına olacağı düşünülmektedir. Böylelikle, sürekliliği olan vergilendirme işlemlerinden kaynaklanan, vergi idaresi – vergi mükellefi ilişkisi, daha sağlıklı ve etkin biçimde yürütülebilir.

KAYNAKÇA

- Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğü (2021). Adli İstatistikler. <https://adlisicil.adalet.gov.tr/>. Erişim Tarihi: 15.10.2022.
- Aka, Y. (2009). Türkiye’de Vergi Uyuşmazlıklarının Çözümünde Vergi Mahkemelerinin Yeri Ve Önemi. Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir, 2009.
- Armağan, R. (2009). Vergi uyuşmazlıklarının yargı sürecinde çözümü: Isparta ili özelinde bir değerlendirme. Maliye Dergisi, 156: 199-218.
- Demir, O. (2007). Vergi Uyuşmazlıklarının Çözümünde Yetkili Mahkeme. Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 11(1-2): 220.

- Eraslan, Y. ve Üstün, Ü. S. (2018). İdare ve Vergi Mahkemeleri Arasında Çıkan Görev Uyuşmazlıkları ve Çözümünde Esas Alınan Ölçütler. Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 26 (2): 149-187.
- Gözler, T. ve Demir, A. (2015). Vergi Uyuşmazlıkları ve Vergi Yargılaması Usulü. Journal of International Management and Social Researches, 2(4): 29.
- Hâkimler ve Savcılar Kurulu, (2022). Adli İstatistikler. <https://hsk.gov.tr/Eklentiler/Dosyalar/2a0ab068-4e09-4220-890b-cf2973451bf2.pdf>. Erişim Tarihi: 15.10.2022.
- Gülşen, M. İ. (2018). Vergi Uyuşmazlıklarının Yargısal Çözüm Yollarının Çeşitli Göstergeler İle Analizi: İstanbul Vergi Mahkemeleri Örneği. Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 52: 241-258.
- Oğurlu, Y. (1997). Vergi Yargılamasında Vergi Mahkemelerinin Görev ve Yetkileri. Atatürk üniversitesi Erzincan Hukuk Fakültesi Dergisi, 1(1): 317-331.
- Özdemir, T. ve Arslaner, H. (2017). Vergi Uyuşmazlıklarının Yargı Aşamasında Çözüm Sürecinde Etkinlik Sorunu; Aydın İli Özelinde Bir Çalışma. Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 4(3): 323-329.
- Pazarlıoğlu, E. (2010). Vergi Uyuşmazlıklarının Çözümünde Vergi Mahkemelerinin Rolü. Yüksek Lisans Tezi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. İzmir, 2010.
- URL1: <https://www.devrimbozkurt.av.tr/ornek-dilekceler/vergi-dava-dilekcesi-ornek/>
- Wach, E. (2013). Learning about qualitative document analysis. <https://opendocs.ids.ac.uk/opendocs/bitstream/handle/20.500.12413/2989/P%20InBrief%2013%20QDA%20FINAL2.pdf?sequence=4>. 24.04.20 tarihinde indirilmiştir.
- Yoruldu, M. (2019). Vergi Dava Dilekçesinin Düzenlenmesi ve Özellikli Durumlar. Vergi Sorunları Dergisi, 374: 106-116.

Yoruldu, M. (2020). Vergi Uyuşmazlıklarının Çözümünde Vergi Mahkemelerinin Rolünün Değerlendirilmesi. *Pearson Journal of Social Sciences & Humanities*, 5(5): 7-13.

213 Sayılı Vergi Usul Kanunu

2576 Sayılı Bölge İdare Mahkemeleri, İdare Mahkemeleri ve Vergi Mahkemelerinin Kuruluşu ve Görevleri Hakkında Kanun

2577 Sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

Disputes regarding taxation that occur between the tax administration and taxpayers can be resolved at the administrative or judicial stage. Resolving tax disputes at the administrative stage is possible by resorting to administrative (peaceful) solutions. In tax law, the solutions that can be used in my tax disputes are; reconciliation, correction of tax errors, reduction in penalties, invitation to explanation and repentance and improvement. Tax jurisdiction has three levels. These levels are in order of application; Tax Courts, Regional Administrative Courts and Council of State. In Turkey, in case of a tax dispute between the parties, it is left to the parties' choice, without priority, to use one of the two mentioned stages for the settlement of the dispute.

In case the tax dispute is brought to the tax jurisdiction, the parties are subject to legal costs and cost elements. In the event that the dispute is brought to the judiciary, the taxpayer can write the petition duly, undertake the costs of filing a lawsuit, and the fees to be paid to the lawyers and experts can be cost items. The possibility of the litigation taking a long time, the possibility of the outcome being in favor or against, and most importantly, the deterioration of the continuous taxation relationship and causing a loss of trust between the parties.

Method

In this study, it is aimed to determine and analyze the current situation of tax courts statistically. For this reason, the appropriate analysis method was chosen and the documentation method, which is one of the qualitative data collection methods, was used. Documentation analysis is a method in which written and

visual materials containing information about the cases aimed to be investigated are examined, depending on document analysis (Wach, 2013). In this study, "Tax Procedure Law (VUK)" numbered 213, "Law on the Establishment and Duties of Regional Administrative Courts, Administrative Courts and Tax Courts" and "Administrative Procedure Law (IYUK)" numbered 2577 were examined. At the same time, up-to-date statistical data on Tax Courts published by the "General Directorate of Criminal Records and Statistics" were used.

Findings (Results)

Tax Courts, one of the ways to resolve tax disputes in tax jurisdiction, were established with the Law No. 2576 on the Establishment and Duties of Regional Administrative Courts, Administrative Courts and Tax Courts, which was accepted on January 6, 1982 and published in the Official Gazette on January 20, 1982. He started his career in July 1982. Tax Courts are the courts of first instance in the resolution of all tax disputes, except for the matters where the Council of State is assigned as the court of first instance. The increase in the annulment cases and full remedy cases in the Tax Courts, which carry out their duties under the administrative jurisdiction, is seen as the most important reason for the increase in the workload of the Tax Courts (Eraslan and Üstün, 2018: 181-182). On the other hand, the increase in the number of taxpayers in connection with the increase in the population in Turkey and the inadequacy of the number of Tax Courts, is considered as another reason for the increase in the workload of the existing Tax Courts.

Conclusion and Discussion

Remedies in tax disputes are divided into two as administrative and judicial, and taxpayers can choose whatever they want from these solutions. Tax Courts, which act as the court of first instance that can be applied before or after the administrative solution, decide the cases as a single judge or board according to certain proportional amounts after the taxpayers apply in writing with a petition. Depending on the monetary amount of the dispute, these decisions can be appealed or appealed. If the decision made by the said higher judicial authorities is in favor of the taxpayer, the tax administration has to correct the decision according to the situation of the result.

When the number of files of the Tax Courts is examined, it is seen that there has been a significant increase from year to year. Despite the increase in the number of lawsuits filed and heard during the year, the fact that the number of files transferred from the previous year did not decrease and on the contrary increased, shows the extent of the workload of the Tax Courts.

The most important reason for the increase in the workload of the Tax Courts is that taxpayers can apply to the judiciary without trying administrative solutions.

For this reason, both the workload of the judiciary increases and the tax collections are delayed by the administration due to the long duration of the cases. At the same time, if there is an illegal action taken by the administration against the taxpayer, the delay may increase the victimization of the taxpayer. In case of a tax dispute, it is very important for the tax administration to show the necessary effort at the highest level by the taxpayers to resolve the dispute at the administrative stage in terms of reducing the workload of the tax courts. Considering this situation, it is thought that, with a legal regulation to be made by the state, it will be beneficial for the parties, both financially and timely, to exhaust the administrative remedies first so that taxpayers can apply to the judiciary. In this way, the tax administration-taxpayer relationship arising from continuous taxation transactions can be carried out in a healthier and more effective manner.